

HELSINGIN VANHUSNEUVOSTON TOIMINTA VUONNA 2023

Vuoden 2023 aikana nimettiin uusi vanhusneuvosto, ja toimintavuodessa näkyi edellisen toimintakauden päätös ja uuden aloitus. Vanhusneuvoston toimintakautta 2021–2023 on kuvattu toimintakauden omassa raportissa. Siinä todettiin, että kauden aikana toimintasuunnitelman mukaiset asiat on käsitelty ja sen mukaiset esitykset on tehty, joskaan niillä ei aina saavutettu toivottuja tuloksia. Raportissa on myös esitetty ehdotuksia uuden vanhusneuvoston toiminnalle. [Kaupunginhallitus nimesi uuden vanhusneuvoston 21.8.2023](#), minkä jälkeen uusi neuvosto järjestäytyi ja aloitti suunnittelun toimintakaudelle 2023–2025.

Vanhusneuvoston jäsenet kevätkaudella olivat:

- Auni-Marja Vilavaara, vihr. (pj.)
- Vesa Paavonen, SDP (2. varapj.)
- Päivi Riihilahti-Syvänen, kok.
- Reetta Angelvo-Riipinen, ps.
- Jussi Silvonen, vas.
- Olli Salin, Eläkeläiset ry, Helsingin aluejärjestö
- Pirjo-Liisa Kangasniemi Helsingin kansallinen senioripiiri ry
- Lena Lindberg, Samrådet i SPF Helsingfors rf
- Marja Ruotsalainen, Pääkaupunkiseudun omaishoitajat ry
- Lahja (Lala) Sjöblom, Eläkkeensaajien Keskusliiton Helsingin piiri ry
- Liisa Hangonmäki, Helsingin Kunnalliset eläkeläiset ry
- Teija Mikkilä, Helsingin Muistiyhdistys ry
- Susanna Lehtovaara (2/2023 alkaen Eva Rönkkö), Jade-yhteisö ry
- Pirkko Linder, Helsingin seurakuntayhtymä

Kaupungin nimeäminä asiantuntijoina toimivat:

- Sosiaali- ja terveystoimiala: sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen johtaja Seija Meripaasi.
- Kasvatus- ja koulutustoimiala: koulutuspäällikkö Emmi Komlosi suomenkielisestä työväenopistosta
- Kaupunkiympäristötoimiala: esteettömyysasiamies Pirjo Tujula.
- Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala: Minna Kaattari (2/2023 alkaen kehittämisasiantuntija Jenni Räsänen)
- Kaupunginkanslia: erityissuunnittelija Stina Högnabba strategiasastolta.

Vanhusneuvoston ja sen työvaliokunnan valmistelu- ja sihteeritehtävistä, viestinnästä ja kokous- ja muista järjestelyistä vastasi kaupunginkanslia. Neuvoston sihteerin tehtäviä hoiti suunnittelija Outi Paulig viestintäosaston osallisuus- ja neuvontayksiköstä.

Uudella toimintakaudella 8/2023 alkaen neuvostossa jäsenenä olivat:

- Auni-Marja Vilavaara, vihr. (pj.)
- Päivi Riihilahti-Syvänen, kok
- Vesa Paavonen, SDP

- Reetta Angelvo-Riipinen, ps.
- Jussi Silvonen, vas.
- Olli Salin, Eläkeläiset ry, Helsingin aluejärjestö (vpj.)
- Pirjo-Liisa Kangasniemi Helsingin kansallinen senioripiiri ry
- Erik Wallin, Samrådet i SPF
- Marja Ruotsalainen, Pääkaupunkiseudun omaishoitajat ry
- Lahja (Lala) Sjöblom, Eläkkeensaajien Keskusliiton Helsingin piiri ry
- Liisa Hanganmäki, Helsingin Kunnalliset eläkeläiset ry
- Teija Mikkilä, (10/2023 alkaen Maarit Turu-Gromoff), Helsingin Muistiyhdistys ry
- Susanna Lehtovaara, Jade-yhteisö ry
- Pirkko Linder, Helsingin seurakuntayhtymä

Kaupungin nimeäminä asiantuntijoina toimivat:

- Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala: sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen johtaja Seija Meripaasi
- Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala: koulutuspäällikkö Sari Tenni suomenkielisestä Työväenopistosta
- Kaupunkiympäristötoimiala: esteettömyysasiamies Pirjo Tujula.
- Kulttuuri ja vapaa-aikatoimiala: kehittämisasiantuntija Silva Sipunkoski
- Kaupunginkanslia: johtava asiantuntija Tommi Sulander kaupunkitietopalveluista

Vanhusneuvoston ja sen työvaliokunnan valmistelu- ja sihteeritehtävistä, viestinnästä ja kokous- sekä muista järjestelyistä vastasi kaupunginkanslia. Neuvoston sihteerinä toimi 8/2023 aloittanut ikääntyvän väestön osallisuuden asiantuntija Marja Säikkä viestintäosaston osallisuus- ja neuvontayksiköstä.

Kaupunginhallituksen asettamispäätöksen mukaisesti vanhusneuvosto valitsi kaudelle 2023–2025 keskuudestaan varapuheenjohtajan, joka on järjestöjen edustaja. Työvaliokunnan kokoonpanoksi asettamispäätöksessä määriteltiin neuvosto puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan lisäksi neljä neuvoston jäsentä.

Työvaliokunta valmisteli neuvoston kokouksia ja toimintaa. Työvaliokuntaan kuuluivat neuvoston toimintakaudella 2021–2023 puheenjohtaja, varapuheenjohtajat ja sihteeri sekä Pirjo-Liisa Kangasniemi, Marja Ruotsalainen ja Olli Salin. Toimintakaudella 2023–2025 työvaliokuntaan kuuluivat puheenjohtajien ja sihteerin lisäksi Reetta Angelvo-Riipinen, Pirjo-Liisa Kangasniemi, Lahja (Lala) Sjöblom sekä Vesa Paavonen.

Kokoukset

Kokouksia järjestettiin kerran kuukaudessa kesäkuukausia lukuun ottamatta. Vuoden 2023 aikana kokouksia oli yhteensä 9. Työvaliokunta kokoontui 8 kertaa. Kokouksissa yleisimpiä pääteemoja olivat vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuudet, asuminen, kaupunkisuunnittelu, ikäystävällisyys sekä ikääntyneiden köyhyys ja syrjäytyminen.

Kaupungin palveluita ja toimintaa käsitteleviä aiheita olivat:

- Hyvinvointisuunnitelma (18.1.2023)
- Ikääntyneiden omaishoidon kehittäminen (15.2.2023)
- Sotepe-uudistus ja ikääntyneiden tarvitsemat palvelut (15.3.2023)
- Ikäerityinen maahanmuuttajatyö-hanke (12.4.2023)

- Vanhusneuvoston osallistumisoikeus kaupungin toimielimiin (12.4.2023)
- Eläkeläisjärjestöjen oikeus käyttää kaupungin tiloja maksutta (12.4.2023)
- Ikääntyneiden palveluiden asiakasmäärät (3.5.2023)
- Kaupungin ympäristöpolitiikan päivitys (20.9.2023)
- Liikuntapalveluiden visiotyö (11.10.2023)
- Omaishoidon palveluvalikko (11.10.2023)
- Influenssarokotusten ajanvaraukset (15.11.2023)
- Malmin, Haagan ja Oulunkylän perhekeskusten ja terveys- ja hyvinvointikeskusten suunnittelu (13.12.2023)
- Sotepe-muutosohjelma (13.12.2023)

Kevätkauden aikana vanhusneuvosto tapasi Sosiaali- terveys- ja pelastustoimialan johtaja Juha Jolkkosen (15.3.2023) sekä kansliapäällikkö Sami Sarvilinnan (12.4.2023). Lisäksi vieraana oli eduskunnan ihmisoikeuskeskuksen asiantuntijat. Syyskaudella aloitettiin valtuustoryhmien puheenjohtajien tapaamiset niin, että vanhusneuvoston kokouksissa vierailivat Maarit Vierunen (kok.) ja Amanda Pasanen (vihr.).

Kaupungin oman toiminnan lisäksi esillä olivat ikääntyneiden ihmisoikeuksien toteutumista Suomessa koskevan raportin esittely, HSL:n lippujen hinnoittelu sekä yhteistyö Helsingin Eläkeläisjärjestöt HEJ ry:n kanssa.

Tapahtumat ja tutustumiskäynnit

Vanhusneuvosto järjesti kaksi tapahtumaa. 26.10.2023 Helsingin vanhusneuvosto järjesti kaupungintalon tapahtumatorilla pääkaupunkiseudun vanhusneuvostojen tapaamisen. Tapaamisessa kuultiin esitykset saavutettavasta liikkumisesta pääkaupunkiseudulla (HSL) sekä vanhusneuvostojen osallistumismahdollisuuksista ihmisoikeuksien näkökulmasta (eduskunnan Ihmisoikeuskeskus ja vanhusasiainvaltuutetun toimisto). Vanhusneuvoston osallistumisoikeuksiin liittyen tehtiin työpajatyöskentelyä pienryhmissä. Tapaamiseen osallistui yhteensä Espoon vanhusneuvostosta 4 henkilöä, Kauniaisista 2 henkilöä, Vantaalta 7 henkilöä ja Helsingistä 5 henkilöä, sekä tilaisuuden asiantuntijat ja järjestäjät 8 henkilöä.

Vanhusneuvosto järjesti yhdessä Helsingin Eläkeläisjärjestöt HEJ ry:n kanssa 22.11.2023 avoimen yleisötilaisuuden aiheesta Ikääntyneiden sosiaali- ja terveyspalveluiden tulevaisuudennäkymät, terveyskeskusten ja seniorikeskusten palvelut Helsingissä. Tilaisuudessa kuultiin esitykset terveysasemien palveluista, seniorikeskusten palveluista sekä sotepe-palveluiden tulevaisuudennäkymistä. Tilaisuus järjestettiin Oodissa, Kino Reginassa. Osallistujia oli noin 80.

Vanhusneuvoston jäseniä osallistui lisäksi erilaisiin tapahtumiin ja tilaisuuksiin, kuten ikääntyneiden hyvinvointia tukevan verkoston tapahtumat 5.4.2023 ja 12.12.2023 sekä vanhusneuvostopäivä 8.11.2023. Vanhusneuvostolla oli esittelypöytä Kampin palvelukeskuksessa järjestetyillä Aivoterveysmessuilla 19.10.2023.

Vanhusneuvosto teki tutustumiskäynnin Duodecimiin 4.12.2023. Käynnin aiheena oli ikääntyviä koskevan tietokannan esittely.

Lausunnot ja kannanotot

Vanhusneuvosto teki vuoden aikana useita lausuntoja ja kannanottoja. Lausuntopyyntöjen perusteella annettiin 15 lausuntoa. Näiden lisäksi loppuvuodesta tuli lausuntopyyntöjä, joiden perusteella annetut lausunnot valmistuivat vuoden 2024 puolella. Syksyllä aloittanut uusi neuvosto sai useita lausuntopyyntöjä kaupunkiympäristön toimialalta ja näihin pääasiassa tehtiin lausunto.

Lausuntopyynnön perusteella annetut lausunnot vuonna 2023

- Lausunto apuvälineiden palauttamisen sujuvoittamisesta
- Lausunto aloitteesta gerontologisista sairaanhoitajista terveysasemille
- Lausunto liikennemerkkien ääniohjausta koskevasta aloitteesta
- Lausunto 75-vuotiaiden itsenäisyysjuhlaa koskevasta aloitteesta
- Lausunto toivomusponnosta nro 12708 ”Kampin Keskustan terveys- ja hyvinvointikeskuksen asemakaavan muuttaminen
- Lausunto erityisuimakortin myöntämiskriteerien muuttamisesta
- Lausunto sosiaali- ja potilasasiamiesten selvityksestä
- Lausunto sähköpotkulautojen sääntelyn valmistelua koskevasta toivomusponnosta
- Lausunto vanhuspalvelulain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta
- Lausunto asemakaavan muutosehdotuksesta 12870, Jan-Magnus Janssonin Aukio 5 ja 6
- Lausunto asemakaavan muutosehdotuksen nro 12861, Roihuvuorentie
- Lausunto asemakaavan muutosehdotuksen nro 12829, Savonkadun ympäristö
- Lausunto asemakaavan muutosehdotukseen 1678–00/23 Valion alue
- Lausunto asemakaavan muutosehdotuksesta nro 12833, Kivihaantie 5
- Lausunto asemakaavan muutosehdotuksesta nro 12810, Jollaksen ja Hevossalmen suojeltavat pientalot

Vanhusneuvosto teki vuoden aikana viisi kannanottoa tai esitystä:

- Kannanotto omaishoidon tuen palveluista
- Kannanotto ratikkapysäkkien poistoa koskevista suunnitelmista
- Esitys vanhusneuvoston osallistumisoikeudesta kaupungin toimielimiin
- Kannanotto influenssarokotuksien ajanvarauksiin
- Pääkaupunkiseudun vanhusneuvostojen yhteinen kannanotto HSL:n sarjalippukokeilusta

Kirjallisia kommentteja annettiin kolme:

- Kommentit ympäristöpolitiikan päivitykseen
- Kommentit lasitettujen katuterassien ohjeeseen
- Kommentit liikuntapalveluiden visiotyöhön

Yhteensä lausuntoja, kannanottoja, aloitteita, esityksiä ja kommentointeja tehtiin vuoden 2023 aikana 23 kappaletta.

Vanhusneuvoston lakisääteiset tehtävät

Vanhuspalvelulain (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvueluista) mukaan vanhusneuvosto osallistuu ikääntyneen väestön tukemista koskevan suunnitelman tekemiseen. Neuvoston edustajat osallistuivat aktiivisesti ikääntyneiden hyvinvointia edistävään verkoston kokouksiin ja muihin tilaisuuksiin. Hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden etenemistä käsiteltiin kaikissa neuvoston kokouksissa.

Vanhusneuvosto osallistui iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien sosiaalipalvelujen riittävyden ja laadun arviointiin. Kevätkauden 2023 aikana käsiteltiin Helsingin kaupungin vastaus vanhusneuvoston arviointiin vuoden 2021 osalta. Vuoden 2022 sekä vuoden 2023 tilanteen arviointia tehtiin kokouksissa omaishoidon tuen tilanteesta (15.2.2023),

ikäntyvien hyvinvointia koskevasta tilastotiedosta (15.2.2023), sotepe-uudistuksesta ja ikääntyneiden tarvitsemista palveluista (15.3.2023), ikääntyneiden palvelujen asiakasmääristä (15.3.2023), sotepe-palvelujen riittävydestä ja soveltuvuudesta maahanmuuttaneille iäkkäille (12.4.2023) sekä ikääntyneiden palvelujen asiakasmääristä Helsingissä vuonna 2022 sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla, kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla. (3.5.2023).

Syyskaudella vanhusneuvoston kokouksissa käsiteltiin kestävän kasvun ohjelmaan kuuluvaa omaishoidon palveluvalikkoa (11.10.2023), Malmin, Haagan ja Oulunkylän perhekeskusten ja terveys- ja hyvinvointikeskusten suunnittelua (13.12.2023) sekä sotepe-muutosohjelmaa (13.12.2023).

Vanhusneuvosto teki lausunnon sosiaali- ja potilasasiamiesten selvityksestä ja sitä käsiteltiin vanhusneuvoston kokouksessa 15.3.2023. Tässä nostettiin esiin mm. huoli selvityksen sivumäärien supistumisesta vuosi vuodelta sekä asiakastietojärjestelmän vaihdoksesta johtuva tietojen puutteellisuus. Vanhusneuvosto totesi, että tarvitaan yksityiskohtaisempaa tietoa yhteydenottojen lukumääristä ja kehityssuunnista. Vanhusneuvosto on nostanut esiin erityisinä huolenaiheina lääkärin ja muun henkilökunnan kielitaidossa koetut puutteet, asiakasmaksujen alentamisen tai poistamisen riittämättömyyden, muistutusten määrän nousun sekä lääkärivirheisiin liittyvät vastuut, määrät ja prosessit.

Verkostot ja työryhmät

- Vanhusneuvoston jäsenet osallistuivat seuraaviin verkostoihin ja työryhmiin:
- Ikääntyneiden hyvinvointia edistävä verkosto: Auni-Marja Vilavaara ja Olli Salin, varalla Reetta Angelvo-Riipinen
- Sotepe-toimialan kuljetuspalvelujen asiakasyhteistyöryhmä: Lala Sjöblom
- Kulttuurisen vanhustyön verkosto: Jussi Silvonen, Liisa Hangonmäki, Marja Ruotsalainen
- Kaupungin digituen koordinaatioryhmä: Olli Salin
- Sotepe-toimialan sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen digitoimintaa edistävä ryhmä: Reetta Angelvo-Riipinen, varalla Olli Salin
- Malmin uusi sairaala, ICT-palvelut: Jussi Silvonen, varalla Olli Salin
- Kustannustietoisien kotihoidon KUSTI-hanke: Auni-Marja Vilavaara ja Vesa Paavonen

Keväällä 2023 verkostoihin osallistuivat aiemmin nimetyt neuvoston jäsenet. Toimintakauden vaihtuessa, uuden vanhusneuvoston järjestäytymiskokouksessa, nimettiin verkostoihin uudet jäsenet.

Viestintä

Vanhusneuvoston painettuun esitteeseen tehtiin tarvittavat päivitykset. Toimintakauden vaihtuessa uusittiin esitteen välissä oleva yhteystietoliiska. Esitettä jaettiin mm. Aivoterveysmessuilla sekä Oodissa järjestetyssä Ikääntyneiden sosiaali- ja terveystietoisuuden tulevaisuudennäkymät, terveyskeskusten ja seniorikeskusten palvelut Helsingissä -tilaisuudessa. Lisäksi vanhusneuvostolle tehtiin tapahtumia ja tilaisuuksia varten uusi roll-up.

Vuoden 2023 aikana vanhusneuvoston verkkosivut siirtyivät uuteen hel.fi-ympäristöön

Päätökset-sivulle <https://paatokset.hel.fi/fi/paatoksenteko/toimikunnat-ja-neuvottelukunnat/vanhusneuvosto> . Sivulle tehtiin lyhytosoite

paatokset.hel.fi/vanhusneuvosto . Kevään aikana siirrettiin uusille verkkosivuille arkistot vuodesta 2021 lähtien. Verkkosivuilla löytyy tiedot vanhusneuvoston tehtävistä, jäsenistä, kokouksista, lausunnoista ja kannanotoista, toimintakertomuksista sekä muusta olennaisesta materiaalista.

Vanhusneuvoston Facebook-sivuilla oli noin 590 seuraajaa. Kevään aikana lähetettiin sähköpostitse kaksi vanhusneuvoston uutistiedotetta. Syksyllä 2023 käynnistyi työ viestinnän kehittämiseksi. Aiempi sähköpostipohjainen tiedote ei enää vastannut osoitteiston hallinnaltaan nykyisiä tarpeita, joten käynnistettiin selvitystyö toimivimman viestintäkanavan etsimiseksi. Selvitystyö jatkuu vuoden 2024 puolelle. Syksyn 2023 aikana vanhusneuvoston uuden kauden aloituksesta viestittiin kaupunginkanslian järjestöjen uutiskirjeessä.

Talous

Helsingin vanhusneuvoston käytettäväksi on hallintojohtajan päätöksellä (22.2.2023, 6 §) myönnetty kohdennettu määräraha vuodelle 2023 yhteensä 10 000,- euroa. (tili 10500100010302) Toteutuneet kulut olivat yhteensä 5481,06 euroa.

Määrärahojen käyttö 1.1.2023- 31.12.2023

	€
Asiantuntija- ja esiintymispalkkiot	0
Kokousten (myös HEJ-tapaaminen ja PKS) ja yleisötilaisuuksien tarjoilumenot	4785
Kuljetuspalvelut, matkakulut	6,37
Viestintä	0
Julkaisujen ja materiaalien hankinta	390,91
Muut menot	298,39
Yhteensä	5481,06

Yhteenveto

Vanhusneuvoston toimintavuosi 2023 oli aktiivinen kokousten, työryhmien, lausuntojen ja kannanottojen sekä tapahtumien osalta. Vuosi jakautui toiminnallisesti kahteen osaan vanhusneuvoston toimintakauden ja sihteerin vaihtuessa. Muutokset ja toimintavuoden jakautuminen kahdelle toimintakaudelle näkyivät toimintakulujen jäämisessä ennakoitua matalammiksi monien viestintä- ja materiaalikulujen toteutuessa vasta toimintavuoden 2024 aikana.